

Prosedyre - henvisning individ- og systemsaker til PPT, BARNEHAGE.

Bakgrunnsmateriale:

- Lov om barnehager rev. 01.08.2018
- Rammeplan for barnehager, sist endret 01.08.2017
- UDIR Veilederen Spesialpedagogisk hjelp, sist endret 08.06.2018
- Førskolebarn med særskilte behov, Pedlex 2016
- Meld. St. 6 (2019-2020) Tett på - tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

Før-henvisningsfase

Individsak:

- Tidlig dialog med foreldrene, barnehagen skal ha samtale med foreldre hvis man er bekymret for deres barns utvikling, jamfør Rammeplanen. Anbefal foreldre å sjekke helsetilstand, blant annet hørsel, syn, allergier med mer. Foreldrene må få tydelig og god informasjon om det barnehagen vurderer, planlegger og iverksetter, og barnehagen må lytte til foreldrenes syn og vurderinger, jamfør barnehageloven §1 Formål. Barnehagen har ansvar for å samarbeide med foreldrene gjennom de ulike fasene i prosessen slik at barnet får et godt tilbud hele veien i barnehagen.
- Drøft barnet med et team (styrer, ped.leder, spesialpedagog). Hvis det er bekymring rundt barnets omsorgssituasjon, skal det meldes bekymring til barneverntjenesten (evt. anonym drøfting). I noen tilfeller kan det være saker som haster, der PPT er med mens det skrives henvisning. Da er det avklart med PPT.
- Kartlegge og observere barnet og systemet rundt barnet i barnehagen. Bruk evt. observasjonsskjema for barnehage som ligger ute på PPT sine hjemmesider, i forhold til personalet.
- Vurdere om det er individ- eller systemsak.
- Prøve ut og evaluere tiltak, hva fungerte/ikke fungerte, jamfør rammeplanen om tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet i samarbeid med foreldrene.
- Saken kan drøftes med kontaktperson i PPT, husk da samtykke fra foreldre. Saken kan også drøftes anonymt, da uten observasjon.
- Er det fortsatt grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp; jamfør Rammeplanen. Det er foreldrene som ber om spesialpedagogisk hjelp, men det er barnehagen som skriver henvisning. Barnehagen sitter med kompetanse som ser barnets utvikling, og da i samarbeid med foreldrene ønsker en sakkyndig vurdering. Foreldrene kan når som helst be om en vurdering, det er ingen tidsfrist for å søke om spesialpedagogisk hjelp, Det er ingen plikt til å motta spesialpedagogisk hjelp. Hvis foreldrene ikke gir sitt samtykke, blir konsekvensen at barnehagen må forsøke å ivareta barnets behov innenfor det ordinære tilbudet; jamfør Veilederen Spesialpedagogisk hjelp. Dersom barnehagen fortsatt sitter med en bekymring i forhold til et barn hvor det er grunn til å tro at det foreligger mistanke om alvorlig omsorgssvikt og/eller store atferdsproblemer har barnehagen plikt til å melde ifra om dette til barneverntjenesten.
- Grundig utfylling av meldingsskjema i samarbeid med foreldrene. Legg ved kopi av dokumentasjon med utprøvde tiltak med evaluering, tidsrom, kartlegginger og tester gjort i barnehagen. Styrer i barnehagen og begge foreldrene (jamfør barneloven om foreldreansvar) skal skrive under meldingen. Ufullstendig utfylling blir sendt i retur.

Systemsak:

- Drøfte problemstilling/utfordring på avdeling/i barnehagen. Sett inn tiltak, hvis det er den type problemstilling der det er mulig. Ha en god dialog med foreldrene, og informer om dem om at barnehagen ønsker veiledning på systemsak i barnehagen. Er det behov for veiledning fra PPT, drøftes saken med kontaktperson før evt. henvisning. Det kan også være behov for veiledning generelt, som meldes som systemsak. Eks. Kurs, kompetanseheving, veiledning, osv.
- Grundig utfylling av meldingskjema på hva som er bestillingen. Legg ved dokumentasjon av utprøvde tiltak med evaluering. Videre er det inntak, evt. utredning, evt. tilbakemelding og evaluering i saken, avhengig av hvilken systemsak det er.

Henvisningsfase

- Inntaksteam i PPT behandler saken, og vurderes om det skal tas inn. Når saken er tatt inn kommer PPT inn som rådgiver, veileder og evt. utreder i saken. (Jmfør PPT sitt mandat, UDIR.) Barnehagen forsetter de tiltakene som er drøftet, jmfør Rammeplanen.
- Inntakssamtale med foresatte, innhenter samtykke til å utarbeide en sakkyndig vurdering og om få opplysninger fra evt. andre instanser. Avhengig av saken, kan det sendes med kartleggingskjemaer. Foreldrene skal involveres i alle deler av prosessen og det skal legges stor vekt på foreldrenes syn, jmfør Barnehageloven §19 b.
- Dialog med barnehage om forventninger og rolleavklaring. Plan for videre arbeid og skjemakartlegging på individ. Se ansvarsfordeling ang. referat og innkallinger under tilbakemeldingsfase.

Utredningsfase

- Utrede det allmennpedagogiske tilbudet i barnehagen og barnet (skjer parallelt).
- Det skjer ved observasjoner (deltagende og ikke-deltagende), om mulig samtaler med barnet (barnets stemme), videre kartlegging med ulike skjemaer, ved samtaler med personalet og leder. For utredningen og tilrådingen er det viktig å møte barnet i forskjellige situasjoner, for eksempel i overganger, styrte aktiviteter, i lek og lignende.
- Samtale og refleksjoner etter observasjon med ped.leder og styrer, tenke «individ i system».
- Få oversikt over rammefaktorer og ressursbruk i barnehagen.
- Ved behov utredes barnet ved hjelp av formaliserte tester.
- Innhente opplysninger fra andre instanser ved behov.

Tilbakemeldingsfase

- PPT kaller inn til tilbakemeldingsmøte med foreldre og andre instanser, gjennomgår observasjoner, kartlegginger, tester, mm. Det drøftes tiltak, både individ og system. Barnehage og PPT må sikre at foreldre blir godt ivaretatt på møtet. Fagmøte med bare instansene er også en mulighet, avhenger av saken og om foreldrene har godkjent det.
- Videre oppfølging i henhold til møtereferater, evt. videre henvisning til eks. Habiliteringstjenesten, Barne- og UngdomsPsykiatri, Statped, evt. andre.

Konklusjon – sakkyndig vurdering

- Vurdere om barnet har sen utvikling og lærevansker, evt. hva skal til for å avhjelpe vansker og utfordringer hos barnet i barnehagen.
- Individsaken blir sett i et systemrettet perspektiv.
- Sakkyndig vurdering - den sakkyndige vurderingen er ikke bindende, men en rådgivende uttalelse fra PPT til den som fatter enkeltvedtaket. Sakkyndig vurdering skrives gjennom hele året, og den skal skrives innenfor rimelig tid etter inntak.
  - Bare tilpassing innenfor det ordinære barnehetilbudet
  - Kan også være behov for spesialpedagogisk hjelp (hjelpetiltak, eks. støtte til språklig, sosial eller motorisk utvikling)
  - Alltid tilbud om foreldreveiledning gjennom barnehage/PPT
- Barnehagen tar kontakt ved evt. ønske om gjennomgang av innhold i sakkyndig vurdering jmfør det vedtaket som er tatt av barnehagemyndigheten i kommunen.

- Avklare om behov for koordinator, foreldrene som søker kommunen evt. individuell plan
- Overganger – viktig med god dialog mellom avdelinger i barnehagen og overgang bhg/skole. Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene hvis opplysninger skal overføres fra barnehage til skole. Barn som har hatt behov for spesialpedagogisk hjelp kan ha behov spesialundervisning når det begynner på skolen, men det er ingen direkte sammenheng mellom disse to typene behov. Dette vil PPT veilede på ved at barnehagen tar kontakt i forbindelse med overganger, og dersom PPT ser det nødvendig at det utarbeides en ny sakkyndig vurdering med spesialpedagogisk hjelp, rettet mot barnets behov. Jamfør Rammeplanen og UDIR.

Videre arbeid, evt. avslutning.

- Ved behov i individualsaker kan PPT veilede personalet, gi kompetanseheving, og lignende. Dette kan avtales ved dager der PPT er tilgjengelig på hver enkelt plass. (Styrer setter opp dagsoversikt med observasjoner, møter, veiledning, osv.) Det er barnehagen sitt ansvar å ta kontakt ved behov.
- Ansvarsfordeling på evt. møter.
  - Samarbeidsmøter/overganger (mellom avdelinger i bhg og bhg/skole) - barnehagen innkaller og leder møtet, rullering på å skrive referat.
  - Ansvarsgruppemøter – koordinator innkaller og leder møtet, rullering på å skrive referat.
  - Tilbakemeldingsmøter – PPT innkaller og leder møtet, rullering på å skrive referat.
  - Møter foreldre ber om gjennom barnehage – barnehage innkaller og leder møtet, rullering på å skrive referat.
  - Møter foreldre ber om gjennom PPT – PPT innkaller og leder møtet, rullering på å skrive referat.
  - Innhold i referat: Bakgrunn for møte med gjennomgang av forrige referat, status hjemme/barnehage, oppsummering/veien videre/tiltak/, evt. ansvarsfordeling, tidspunkt for neste møte.
- Evaluering - barnehagemyndighet har ansvar for å skrive vedtak (jamfør Barnehageloven §19 e) om spesialpedagogisk hjelp. Det er ingen bestemmelser som sier at PPT skal ha kopi, men for å utføre veiledning i en individualsak, er det viktig å vite hva som står i enkeltvedtaket. For de som bruker Visma, ligger vedtaket inne.
Det er vanlig at det utarbeides en individuell opplæringsplan/utviklingsplan i barnehagen med mer detaljerte mål som bygger på enkeltvedtaket. Den skal være konkretisert, og ansvarliggjør hvem som gjør det spesialpedagogiske arbeidet. I overgangssaker har barnehagen ansvar for gode overganger mellom avdelinger og til skole, PPT kan bistå ved å bli invitert på møter.
Evaluering skal skje gjennom hele året, og utarbeides i en årsrapport (kopi bør sendes til PPT hvis det er ønske om en ny sakkyndig vurdering fra foreldre/barnehage), frist **1. april**. Enkeltvedtak, IOP og årsrapport er kommunenes dokumenter. For de som bruker Visma, ligger årsrapportene inne der.
- Når perioden for den sakkyndige vurderingen er løpt ut, må foreldre/barnehage be PPT gjøre en ny sakkyndig vurdering. Kommunen kan ikke henvisne på nytt uten et samtykke fra foreldrene. Ved gjentatt henvisning til PPT er det i første omgang årsrapporten som danner grunnlaget for kommunens henvendelse, og at foreldre og barnehage ber om evt. ny sakkyndig vurdering. Det tas opp på et samarbeidsmøte som barnehagen innkaller til på våren. Foreldre kan alltid kreve at kommunen sender henvisning til PPT, også i de tilfeller hvor kommunen mener barnet ikke har behov for videre spesialpedagogisk hjelp. Foreldre kan også henvisne selv uten at det går via barnehage, det kan gå gjennom helsesøster, fastlege, sykehus, Stadped, o.l.
- Sakkyndig vurdering uten spesialpedagogisk hjelp avsluttes hvis det ikke har vært aktivitet i saken innen et år.
- Avslutning - Foreldrene bør være godt informert der det vurderes at det ikke er mer behov for spesialpedagogisk hjelp, og foreldrenes synspunkter bør høres. Der det er usikkerhet/uenighet kan man kontakte PPT for eventuell ny vurdering av barnets behov.
- Hvis saken avsluttes, sender PPT brev til foreldre og den instansen som står i saken.